

‘ลูกใหม่ นิ่งใหม่’ ภายใน 1 ปี กับ ‘ไชยะบุรี’ โรงไฟฟ้าพลังน้ำที่มุ่งเน้นพัฒนากสิกรรมเชิง

วันที่ 10 กันยายน 2563 - 15:50 น.

f Facebook t Twitter LINE Copy Link

“อนุรักษ์และพัฒนา” สองคำสั้นๆ ที่ฟังเผินๆ แล้วดูเหมือนไม่ง่ายที่จะดำเนินไปบนเส้นทางเดียวกัน ทว่าไม่ใช่กับ โรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยะบุรี ที่มีวิสัยทัศน์ในการดำรงไว้ ซึ่งวิถีชีวิตของผู้คนริมฝั่งโขง พร้อมๆ กับผลักดันให้พัฒนาไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไปพร้อมๆ กับก่อสร้างและพัฒนาโรงไฟฟ้าอันมากมายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดรับกับแผนพัฒนาเมืองและเศรษฐกิจของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

แม้การก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ไชยะบุรี จะมีผลกระทบต่อบ้านเรือนริมโขง ระหว่างแขวงไชยะบุรี และแขวงหลวงพระบางอยู่บ้าง เนื่องจากจุดเด่นของ โรงไฟฟ้าพลังน้ำแบบน้ำไหลผ่าน หรือ ‘Run-of-River’ ซึ่งไม่มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ส่งผลให้ระดับน้ำสูงขึ้นในบางพื้นที่ จึงมีชุมชนริมฝั่งบางส่วนต้องโยกย้ายไปอาศัยในพื้นที่จัด โดยรัฐบาลลาว ด้วยการ ‘ดูแล’ มากกว่ามุ่งเน้นให้โยกย้าย จึงมีการเดินตามแผนการโยกย้ายและฟื้นฟูความเป็นอยู่ (Resettlement Action Plan-RAP) ตามนโยบายของ สปป.ลาว โดยมีบริษัทพอนสะหวัน จำกัด ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลและพัฒนาชุมชนภายใต้แผนการโยกย้ายและฟื้นฟูคุณภาพชีวิต ร่วมมือกับหน่วยงานคุ้มครองการโยกย้ายจัดสรร ซึ่งเป็นผู้แทนรัฐบาล สปป.ลาว จึงถือเป็นการทำงานร่วมกับรัฐบาล สปป.ลาว อย่างใกล้ชิด

ย้อนกลับไป ใน พ.ศ.2553 แผนการโยกย้ายเริ่มขึ้น โดยก่อนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ผู้แทนรัฐบาล สปป.ลาวลงพื้นที่ให้ข้อมูลและทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับผลได้-ผลเสียแก่ประชาชน อีกทั้งการโยกย้าย และชดเชยทรัพย์สินพร้อมกับหารือและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในท้องถิ่น จนเกิดความเข้าใจทั้งสองฝ่าย จากนั้นจึงส่งผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมเข้าจัดการสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ อาทิ ถนน โรงเรียน สถานีอนามัย ศูนย์พัฒนาอาชีพ รวมทั้งจัดสรรพื้นที่เกษตรกรรม กระทั่ง พ.ศ.2555 เริ่มทยอยโยกย้ายหมู่บ้านตามการจัดกลุ่มหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ด้วยกัน

กลุ่ม 1 โยกย้ายถิ่นฐานทั้งหมด จะเป็นหมู่บ้านที่มีที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้า และหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากระดับน้ำเอ่อถึงตลิ่ง

กลุ่ม 2 เป็นหมู่บ้านที่มีบ้านประชาชนจำนวนหนึ่งต้องถูกขยับย้ายบางส่วน เพราะอยู่ต่ำกว่าระดับตลิ่ง หมู่บ้านกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบไม่มากนัก ทำมาหากินได้ ฉะนั้นจึงเรียกว่า “หยับย้าย” ในภาษาลาว คือขยับบ้านจากที่ลุ่มขึ้นมาให้พ้นเขตน้ำเอ่อตลิ่ง โดยยังได้รับการชดเชยและได้รับการดูแลตามแผนการฟื้นฟูคุณภาพชีวิต

กลุ่ม 3 ไม่ได้โยกย้ายหรือหยับย้ายที่อยู่อาศัย แต่พื้นที่ทำกิน (พื้นที่ทำการเกษตร) ถูกกระทบจากการยกระดับน้ำ จะได้รับการจัดสรรที่ทำกินใหม่

กลุ่ม 4 ได้รับผลกระทบเล็กน้อยในช่วงการก่อสร้าง เช่น เสียง ฝุ่น ถนนชำรุด ทางโรงไฟฟ้าเข้าไปดูแลแก้ปัญหาต่างๆ ให้ตามความจำเป็น

ท่านสุเทพ พูจะนา ผู้จัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม บริษัท พอนสะหวัน จำกัด เล่าว่า ทีมงานสิ่งแวดล้อมภาครัฐจะติดตามผู้พัฒนาโรงไฟฟ้าว่าทำตามพันธสัญญาหรือไม่ เช่น ระยะก่อสร้าง 5-10 ปี ทำอะไรบ้าง และหลังจากการขายไฟฟ้าแล้วมีแผนพัฒนาอะไรบ้าง โดยมีการประเมินทุกไตรมาส สุ่มตรวจสอบเป็นระยะๆ คณะกรรมการชุดใหญ่ที่เรียกว่า SC-Steering Committee ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานและ บ่อแร่เป็นประธาน จะมีข้อตกลงของการพัฒนาโรงไฟฟ้าและการโยกย้ายจัดสรร ตั้งแต่ระดับรัฐบาล ระดับ แขวง และระดับเมือง เป็นลำดับ

“ในเรื่องการช่วยเหลือของเราแบ่งเป็น 3-4 ระยะ โดยระยะแรกคือการทดแทนและชดเชยทรัพย์สินของชาวบ้านตามอัตราที่กำหนดโดยรัฐบาล สปป.ลาว หลังจากนั้นจะมีการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ดูแลประชาชนในช่วงเปลี่ยนผ่าน ระหว่างที่รอให้ทุกอย่างเข้าที่เข้าทาง ภาษาลาวเรียกว่า “ลูกใหม่ นิ่งใหม่” จะเข้าไปดูแลเลี้ยงดูเป็นเวลา 1 ปี โดยประชาชนจะได้ใช้น้ำสะอาด ใช้ไฟฟ้า และได้รับเงินช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ระยะต่อมาจะฟื้นฟูอาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ยังมีการสำรวจความต้องการของประชาชนด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้และทำการฝึกอบรมอาชีพ พร้อมทั้งให้วัสดุและอุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพนั้นๆ

“ข้าพเจ้าและทีมงานจะเป็นเหมือนพี่เลี้ยงคอยกำกับและติดตาม จนกระทั่งชาวบ้านสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง คือมีอาชีพที่เขากินดี มีทักษะติดตัว ท้ายที่สุดแล้ว ชาวบ้านจะได้รับการประเมินว่า ขณะนี้รายรับเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลหรือไม่ การที่โยกย้ายราษฎรออกจากจุดเดิม ประกันได้เลยว่าชาวบ้านจะอยู่ได้ด้วยตัวเอง มีรายรับไม่ต่ำกว่า 15 ล้านกีบต่อครัวเรือนต่อปี และรายได้นั้นจะต้องมีเข้ามาสม่ำเสมอ จึงจะพ้นเส้นความยากจนทุกครอบครัว

หลังจาก โรงไฟฟ้าเปิดอย่างเป็นทางการ ไฟฟ้าก็สว่างไสว สิ่งที่เราคาดหวังก็คือ ประชาชนจะมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีนโยบายพัฒนาเส้นทาง ปูยางหรือคอนกรีต หลังจาก โรงไฟฟ้าเสร็จสมบูรณ์ ก็มีการปูพื้นถนนและทางผ่านบ้าน นี่คือนี่ที่ชาวบ้านจะยิ้มกว้างที่สุด”

ฝั่งผู้แทนรัฐบาล สปป.ลาว อย่าง *ท่านสมหมาย แสนพันธ์ุศิริ* หัวหน้าหน่วยงานคุ้มครองการโยกย้าย จัดสรร แขวงไชยะบุรี ให้ข้อมูลว่า ในเขตที่ตั้ง โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ไชยะบุรี แต่เดิมถือเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ ไม่มีเส้นทางคมนาคม ชาวบ้านสัญจรทางเรือเป็นหลัก ไม่มีไฟฟ้าใช้ น้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค ก็ไม่มี ทำมาหากินด้วยการทำไร่เลื่อนลอย และหาปลา ในยามที่เจ็บไข้ได้ป่วยต้องใช้เวลาเดินทางหลาย ชั่วโมงกว่าจะถึงตัวเมือง หลายรายสิ้นใจระหว่างทาง ทว่า หลังจากมีโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ไชยะบุรี ประชาชนได้รับได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้พัฒนาโรงไฟฟ้าเข้ามาส่งเสริมอาชีพ หลายครัวเรือนบรรลุเป้าหมาย รายได้ 15 ล้านกีบต่อครัวเรือนต่อปี

อาชีพเลี้ยงหมูดำ ซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้าน

จากเสียงหน่วยงานรัฐและเอกชน มาฟังจากปากชาวบ้านกันบ้าง ท่านหรั่ง อินทวง* อดีตนายบ้านห้วยซุย ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษานายบ้าน ‘บ้านนาตอใหญ่’ เปิดใจเล่าว่า บ้านนาตอใหญ่ ห่างจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ไชยะบุรี 35 กิโลเมตร โยกย้ายจากบ้านห้วยซุยเดิมเมื่อปี พ.ศ.2555 มาตั้งอยู่ใกล้เมืองไชยะบุรีเพียง 4 กิโลเมตร โดยเป็นหมู่บ้านแรกที่ได้รับการจัดสรรและโยกย้าย ที่นี่จึงเป็นเหมือนต้นแบบของหมู่บ้านโยกย้าย ทั้งทางด้านการปูพื้นฐานสาธารณูปโภค การส่งเสริมอาชีพ โดยมีผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้ชาวบ้านก็คือ ต้มเหล้า เลี้ยงหมูดำ ทำส้มปลา และตำหูก (ทอผ้า) ชาวบ้านมีการปรับตัว โดยมีทางโรงไฟฟ้าเข้ามาช่วยเหลืออย่างดี ทำให้ปัจจุบันมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

อาชีพที่สร้างรายได้ให้คนในพื้นที่อีกอย่างหนึ่งคือ “ส้มปลา” จากปลาในน้ำโขง

“เมื่อก่อนเราหาปลา หาหน่อไม้กินเอง เมื่อย้ายบ้าน ใหม่ก็ต้องปรับตัว ทาง โรงไฟฟ้าเข้ามาช่วยเหลือ อย่างดี นอกจากเงินชดเชยที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น มีน้ำกินน้ำ ไร่ สร้างบ้าน สร้างวัด โรงเรียน ให้ ก่อนที่จะย้ายบ้านมา หลักการจัดแปลงบ้านก็คือแทบไม่ต้อง ใช้เงิน มีแปลงปลูกผัก มีคอกเลี้ยงหมู มีไข่ มีไก่ กิน เกินที่กินเอาไปขาย ผูกอบรมเรื่อง การขับซัรต ขับเรือ เพราะว่าเราย้ายจากบ้านป่าเข้ามาอยู่ในเมือง กฎ จราจรเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้กัน ใหม่ เราได้ฝึกอาชีพ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์อย่างมีความรู้ โรงไฟฟ้าและทาง รัฐบาลพาไปเรียนรู้เทคนิคการเลี้ยงสัตว์ ต้มเหล้า ส้มปลา ทอผ้าฝ้าย เลี้ยงหมูดำ ปลูกยางพารา เหล่านี้เป็น อาชีพหลักของชาวบ้านตามความถนัดของแต่ละกลุ่ม รายได้ที่ได้กลับมาก็พออยู่พอกิน” อดีตนายบ้านห้วย ชูยเล่า

อาชีพดั้งเดิมของชุมชน คือ การต้มเหล้า ได้รับการพัฒนาต่อยอดให้เป็น ODOP (One District One Product) ของ
แขวงไชยะบุรี

ส่วนหมู่บ้านในกลุ่ม 'หยับย้าย' อย่าง 'บ้านท่าเตือ' ทั้ง 68 หลังคาเรือน เมื่อขยับขยายก็กลายเป็น
ชุมชนที่มีรายได้จากการอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว เพราะใกล้กับสะพานข้ามแม่น้ำโขง มีน้ำตกตาดเจ้า ภาย
หลังการหยับย้ายขึ้นไป จึงเน้นส่งเสริมอาชีพด้านการท่องเที่ยว โดยโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ไชยะบุรี ได้ปรับปรุง
เส้นทางทางเข้าหมู่บ้านให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมอาชีพขับรถรับจ้าง เสริมสวย ตัดเย็บ เลี้ยง
ปลากะชัง และการกสิกรรมอื่นๆ เช่น เพาะเห็ด ปลูกมะนาว เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

จากบ้านเรือนยากจนที่เคยมุงหญ้าคา จึงมีบ้านใหม่มุงสังกะสีที่มีความมั่นคง แข็งแรง และที่สำคัญคือ
'สุขใจ' มากขึ้น

ท่านเพ็ดสะหมอน สะหวัดดี รองนายบ้าน บ้านท่าเตื่อ ยอมรับว่า ตอนแรกชาวบ้านกลัวว่าจะทุกข์ยากกว่าเดิม แต่ทางรัฐบาลได้ทำความเข้าใจและเก็บข้อปัญหาไปแก้ไข ทำให้การหยับย้ายราบรื่นในที่สุด ทุกวันนี้มีความสุข ลูกเต้าได้เรียนหนังสือ มีอาชีพและเงินพออยู่พอกิน

“ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีอะไรที่จะดีกว่าวันนี้แล้ว โรงไฟฟ้าไซยะบุรีก็ไม่ได้สร้างผลกระทบมากมาย กลับกันชุมชนได้รับผลประโยชน์มากกว่า เพราะสามารถสร้างงานสร้างอาชีพให้กับท้องถิ่น ตามทิศทางของแผนพัฒนาของอนาคตที่จะสร้างเขตนี้ให้เป็นเขตท่องเที่ยวไม่ไกลหลวงพระบางมากนัก พื้นที่แถบนี้อาจจะมีท่าเรือใหญ่ ให้ประชาชนเดินทางไป-มาหลวงพระบาง เป็นโซนเศรษฐกิจที่จะเติบโตในอนาคต ซึ่งขณะนี้เราเริ่มตั้งกลุ่มบริการขึ้นมา เช่น กลุ่มเรือนแพ คำชาย กลุ่มรถตู้บริการขนส่ง เพื่อเตรียมสำหรับแผนยุทธศาสตร์นี้แล้ว”
ท่านเพ็ดสะหมอนเล่า

นับเป็นเรื่องราวดีๆ จากปากคำผู้คนที่ในพื้นที่ ย้ำชัดถึงการพัฒนาที่เกิดขึ้นจริง สร้างวันนี้และพรุ่งนี้ที่ดีกว่า และยังยืนยันกว่าที่เคยเป็น

แหล่งที่มา : https://www.matichon.co.th/advertorial/news_2279558